

Základné pojmy štatistiky

Teória

ZÁKLADNÉ POJMY

- **štatistický súbor (základný súbor)** - množina, skupina prvkov, ktoré sú predmetom štatistického skúmania a pozorovania, a ktoré majú rovnaké vlastnosti z hľadiska pozorovania (napr. obyvatelia Slovenska, naša trieda,...)
- **štatistická jednotka** - prvok štatistického súboru - objekt pozorovania
- **rozsah štatistického súboru** - počet prvkov štatistického súboru, označuje sa N
- **štatistický znak** - určitá vlastnosť prvkov štatistického súboru, ktorú sledujeme pri štatistickej práci
  - **kvantitatívny** - charakterizujú vlastnosti vyjadrené číselne (napr. vek, výška, hmotnosť,...)
  - **kvalitatívny** - charakterizujú vlastnosti opísané slovom resp. definíciou (napr. farba, obľúbený kvet, pohlavie,...)
- **výberový súbor** - podmnožina základného súboru, do ktorej sa vyberajú štatistické jednotky podľa vopred určených zásad. Medzi ne patrí **náhodnosť** (každý má rovnakú šancu byť vybraný) a **nezávislosť** (výber jedného neovplyvní výber druhého).
- **rozsah výberového súboru** - vždy podstatne menšie než N , označuje sa n ($n \ll N$)

ZÁKLADNÉ POJMY

- hodnota štatistického znaku (x_i) - vyjadruje poradie pozorovania
- Početnosť znaku
  - absolútna početnosť (n_i) - udáva, koľkokrát sa v súbore vyskytuje hodnota znaku. Súčet absolútnych početností je n .
  - relatívna početnosť ($\frac{n_i}{n}$) - podiel absolútnej početnosti znaku a rozsahu výberového súboru (desatinné číslo, resp. $\times 100$ - percento). Súčet relatívnych početností je 1, resp. 100%).
- tabuľka početností (rozdelenie početností) - zaznamenanie prehľadne zistených údajov do tabuľky

CHARAKTERISTIKY POLOHY

- **aritmetický priemer** - súčet jednotlivých hodnôt delíme ich počtom

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

- **vážený aritmetický priemer** - namerané hodnoty sa viackrát opakujú

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^k x_i \cdot n_i = \frac{x_1 \cdot n_1 + x_2 \cdot n_2 + \dots + x_k \cdot n_k}{n}$$

- **modus (najpočetnejšia hodnota) ($\hat{x}$, alebo $mod(x)$)** - výsledok, ktorý je v nameraných hodnotách zastúpený najčastejšie
- **medián (prostredná hodnota, centrálna hodnota) ($\tilde{x}$, alebo $med(x)$)**
  - prostredná hodnota usporiadaných nameraných hodnôt podľa veľkosti
  - počet pozorovaní nepárny - $\tilde{x} = x_i$, kde $i = \frac{n+1}{2}$
  - počet pozorovaní párny - $\tilde{x} = \frac{x_i + x_{i+1}}{2}$, kde $i = \frac{n}{2}$